

42-06-072-1

27.01.2004

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА

ОТЧЕТ

за

**дейността на Държавната агенция за българите в чужбина /ДАБЧ/
към Министерския съвет на Република България
за 2003 г.**

През отчетния период основното съдържание в дейността на ДАБЧ беше подкрепата на правителствената и държавна политика за присъединяването на България в Европейския съюз и НАТО. Всички реализирани инициативи бяха подчинени на приоритетите в дейността на ДАБЧ, изведени в Програма за работа до 2005 г. и в Доклад-анализ за функционалните приоритети и съответните политики/програми на ДАБЧ за периода 2003 – 2005 г. Надпартийният характер в нейната дейност способства тя да осъществи новите си задачи - връзки с елита на нашите сънародници в различни страни на света и да ги мотивира както за подкрепа на българската държава и общество в общите им усилия за присъединяване на България в Европейския съюз и пълноправно членство в НАТО, така и за привличането на чуждестранни инвестиции посредством активизиране на дейността на български политически и икономически лобита в тези държави. Агенцията успя да реализира и друг от основните си приоритети - работата с младата висококвалифицирана емиграция и да стимулира нейното желание за професионална реализация в родината. В значителна степен на нейната упорита и целенасочена дейност се дължат и набиращите все по-голяма дълбочина процеси на възраждане на българското национално самосъзнание сред големите български общности - на бесарабските българи в Украйна и Молдова, на нашите сънародници в Русия, Таджикистан, Румъния, Западните покрайнини /Сърбия и Черна гора/, Македония, Албания.

През 2003 г. беше оптимизирана дейността на агенцията и постигнато по-добро взаимодействие с държавните органи, органите на местната администрация и организациите на гражданското общество. В агенцията бе реализирана и сериозна изследователска дейност. В много случаи анализите за формирането, състоянието и перспективите на българските общности служат за намирането на най-удачен стратегически и диференциран подход при решаване на проблемите на отделните части на диаспората.

1. Подкрепа на държавната политика за приемане на България в НАТО и Европейския съюз и приобщаване на новата висококвалифицирана българска емиграция

Агенцията поддържа интензивни контакти с българската емиграция преди всичко във водещите европейски държави като Германия, Англия, Франция, Австрия и Италия и в Северна Америка. На територията на тези държави има изградени най-много български организации, които са с традиции в популяризирането на българското културно-историческо наследство в Европа и света. През последното десетилетие те развиват впечатляваща хуманитарна дейност в полза на България. Те проявяват динамичен интерес към събитията и процесите в обществено-икономическия, политическия и културен живот в нашата страна, към българските държавни институции, а също така и към дейността на Държавната агенция за българите в чужбина. Това състояние на българските общности в страните в Западна Европа и Северна Америка определи конкретните инициативи на ДАБЧ. **Целите**, които си поставихме при тяхното реализиране бяха:

* **Активизиране на контактите** с всички организационни структури на нашите сънародници в страните от Западна и Централна Европа – образователни, културни, религиозни;

* **Привличане на отделни личности със значимо присъствие** в политическия, икономическия, обществения и културен живот в държавите от Европейския съюз и Северна Америка, които да съдействат за изграждането на положителен образ на България по света;

* **Стимулиране на създаването на смесени организации** за двустранно сътрудничество и приятелство;

* Изработване на **стратегия за изграждане на български лобита** в чужбина;

* Подпомагане на усилията на държавата за привличане на **чуждестранни инвестиции**;

Една от значимите прояви, организирана съвместно с Агенцията за чуждестранни инвестиции през изминалата година, беше **Кръгла маса на тема "Икономическите възможности на българската емиграция и ролята на българското законодателство за създаване на най-благоприятни условия на инвестиционен интерес"** през м. май. Задачите, които форумът си постави бяха ориентирани към изясняване на досегашните правни затруднения за представителите на българската емиграция, желаещи да инвестират; осъществяване на законодателни инициативи за по-благоприятни условия за акумулиране на инвестиционен интерес; взаимодействия и обмяна на опит с държави, които работят в тази насока; създаване на електронен масив в ДАБЧ за представителите на българската емиграция, които биха искали да инвестират.

Значимостта на темата и ползите за България от изясняване на възможностите за инвестиции в страната ангажира вниманието на представители на редица държавни институции. В дискусиите взеха участие представители на Администрацията на Президента, Народното събрание, Министерския съвет, Министерството на външните работи, Министерството на икономиката, Министерството на регионалното развитие и благоустройство, Министерството на правосъдието, на финансите, Агенцията за приватизация, Агенцията за малки и средни предприятия, Агенцията по заетостта.

Основен акцент в програмата на ДАБЧ в областта на евроатлантическата интеграция на България през изминалата година беше работата с **представителите на висококвалифицираната млада българска емиграция**. През отчетния период агенцията разшири и задълбочи взаимоотношенията си с повече от 20 студентски и младежки организации в Германия, Франция, Англия, Холандия, Австрия, САЩ и Канада. ДАБЧ успя да стимулира техния интерес към събитията в нашата страна, както и готовността им да работят за изграждането на положителен образ на нашата страна в академичните, икономическите и обществени кръгове в чужбина. В тази връзка ДАБЧ предложи на многобройните студентски и младежки организации разнообразни форми на сътрудничество:

- съвместни проекти и инициативи с български знак;

- подпомагане на организационната и културна дейност на съюзите с информационни продукти и рекламни материали;
- консултации по проблеми на интеграцията на младите хора в съответните страни или реализацията им в Родината.

Плод на интензивните контакти са реализираните през изминалата година инициативи и проекти, някои от които се превърнаха в традиционни. Такъв характер имаше **“Българският Великден” 2003**, в чието организиране и провеждане ДАБЧ активно участва. Агенцията поема изцяло отговорността за **централния модул “Образът на България и българите в чужбина”**, създаване и поддържане на Интернет-страницата на форума и неговото цялостно популяризиране в медиите. Участваха повече от 400 души от 14 държави - представители на организации и отделни личности от Западна, Централна и Югоизточна Европа, САЩ и Канада. Най-активни в разискванията по темата бяха представителите на туристическия сектор и инвестиционни експерти.

Своеобразно **продължение на “Българския великден”** бе организираното от ДАБЧ, съвместно с Инициативен комитет, за **втори път в навечерието на Новата година Среца на български младежки и студентски организации от чужбина с членове на правителствения екип и държавните институции**. На срещата на 27 декември 2003 г. участваха студенти и висококвалифицирани специалисти от САЩ, Германия, Франция и Швеция.

Работата с **висококвалифицираната млада българска емиграция** продължи и по време на **“Летен стаж” 2003 г.** Той се организира за **втори пореден път от ДАБЧ** по линия на програмата на Министерството на икономиката **“Българската мечта”**. В стажа взеха участие **24 български студенти от 12 държави: САЩ, Великобритания, Франция, Германия, Италия, Полша, Унгария, Молдова, Украйна, Албания, България и ЮАР**. Според разработената в агенцията програма с наименование **“Диаспора”**, представляваща конкретизация на идеите на програмата **“Българска мечта”**, стажантите бяха разпределени в три групи:

- Български студенти, които учат в чужди висши училища
- Студенти от българска народност, които учат в български висши училища
- Български студенти, които учат в български висши училища

Обучението беше организирано на модули: юридически; история и съвременно състояние и проблеми на българските общности по света; инструменти на информационната политика на агенцията – запознаване с издателската ни дейност и сайта в интернет.

Оценка за успешното провеждане на летния стаж през годината беше специалната **грамота за ДАБЧ**, издадена от вицепремиера и министър на транспорта г-н Николай Василев “за постоянните и целенасочени усилия за подпомагане на студентите и младите специалисти в тяхната бъдеща кариера, както и за успешната и резултатна работа за реализацията на програмата “Българска мечта”.

Две крупни инициативи, реализирани с подкрепата ДАБЧ, кореспондираха с нейните основни приоритети. През януари 2003 г. във френската столица беше организиран **Форум на Българската младежка асоциация в Париж**. Той изцяло беше посветен на **разширяването на Европейския съюз**.

Срещата с представители на френско-българските асоциации в Париж, подготвена съвместно с посолството на Р България във Франция през м. юни, беше другата важна инициатива за работа с младите българи в тази страна. На форума бяха представени и обсъдени проектите на Асоциацията на българските студенти във Франция, Френско-българската асоциация от Буш дьо Рон / Екс ан Прованс/ и Асоциация “Сердика” /Марсилия/.

През 2003 г. беше обърнато специално внимание и на **работата с младите хора в Канада**. Председателят на ДАБЧ реализира важни срещи с представители на българската общност в Торонто: бизнес-организации, църковната община, българското училище, студенти.

Участието на младежката театрална труппа от Националната гимназия за древни езици и култури с постановката “Менехмовците” на Плавт, подготвена на латински език в 23-ия Международен фестивал в Падуа - Италия, също бе ориентирана към младото поколение сънародници. Участието беше реализирано изцяло с организационното съдействие на агенцията.

Разширяването и задълбочаването на контактите с българските общности в страните от Западна Европа е важен елемент в дейността на ДАБЧ по търсенето на **възможности за изграждане на български лобита в полза на България**. Това с особена сила се отнася за инициативи, реализирани с наши партньори във Федерална Република Германия. Такъв характер имаше участието на представители на ДАБЧ в **пресконференцията, организирана от Германско българския**

форум, председателстван от Гернот Ерлер и Берлинския сенат по повод излизането от печат на изследването на Виолета Йорн "Българите в Берлин".

Участието на агенцията в събитието създаде възможност за установяване на нови контакти с **важно значение за основните направления в перспективната ни програма:** Института за Източна Европа и Radio-TV-Bulgaria в германската столица.

Панорамата на българското кино, организирана от **Българско академично дружество "Шипка"** в Мюнхен и **поетичната вечер на Йонка Христова,** член на Германско-българското дружество в Манхайм, оперна певица и поетеса, бяха подготвени съвместно с ДАБЧ. И двете инициативи **надхвърлиха рамките на чисто културните събития.** Те преминаха при много голям интерес не само за академичната и културната общност, но и за обществения и стопанския елит на баварската столица.

Изключително широк отзвук предизвика и премиерата на документалния филм на БНТ "Светлин", посветен на 70-годишния юбилей на **Светлин Русев.** Събитието беше съпроводено и от изложба с негови литографии от библиофилското издание "Рисунки" по стихове на Константин Павлов. Двете културни инициативи бяха организирани от ДАБЧ, съвместно с БНТ и **Български културен институт "Витгенщайн", Виена.**

Пресконференцията на тема "Дарителство и култура", посветена на **24 май,** също беше част от усилията на ДАБЧ за изграждане на **лоби в полза на България.** На събитието беше представена дейността на Златко Енев, писател и издател от Берлин, д-р Ернст Юде, председател на Германско-българското дружество във Франкфурт, както и на Българското културно-спомагателно дружество в Монреал. На пресконференцията вниманието на присъстващите беше насочено най-вече към дарението на д-р Ернст Юде – стоматологичен кабинет за 22 гимназия "Г. С. Раковски" в София, осъществено със съдействието на агенцията.

На разширяването и задълбочаването на контактите с българските общности с цел **лобиране** в полза на България бяха посветени и други две важни инициативи, свързани с **българските евреи:**

- **Посещение на делегация от 100 души български евреи в България.** Посещението бе във връзка с реализиране на програмата на Съюза на българските евреи в Израел за приобщаване на българските евреи към България. С активното участие на ДАБЧ бяха организирани

срещи с депутати от Народното събрание, с Вицепрезидента – г-н Ангел Марин, Министъра на държавната администрация – г-н Димитър Калчев. Програмата на посещението включваше и представяне на книгата на Лили Меламед “Да изживееш мечтата”; посещение на къщата–музей “Димитър Пешев” в Кюстендил, както и разглеждане на Пловдив и Широка лъка.

– **Посещение на представители на ДАБЧ в Израел с културна програма, подготвена съвместно със Съюза на българските евреи.** При много голям интерес преминаха концертите с участието на солисти от ДМТ “Стефан Македонски” и МДТ “Константин Кисимов” в Културния център “Мандел” /Тел Авив/ и в Дом за възрастни хора “Яков” /гр. Ришон ле Цион/.

ДАБЧ активно се включи, като член на Инициативния комитет, в поредицата от прояви в чест на **100 годишнината от установяването на дипломатическите отношения между България и САЩ.** Печатният орган на агенцията сп. “Ек” излезе в специален брой, посветен на българската общност в САЩ, което получи отлични отзиви от Министерството на външните работи и посолството на САЩ в България. На 25 септември в ДАБЧ се състоя **пресконференция по повод награждаването на Леон Лаудер**, втори секретар в посолството на САЩ, с паметния медал “Иван Вазов” за създадената от него българистична група в Интернет. Участниците и гостите в проявата имаха възможност да видят и мултимедийна демонстрация на неговата работа. Пресконференцията се проведе с участието на посланика на САЩ в България, г-н **Джеймс Пардю** и на дипломати от американското посолство.

II. Съхраняване на българското етнокултурно пространство, опазване на културно-историческото наследство:

В началото на 2003 г. агенцията разработи програма с инициативи, чиято цел беше систематизиране на усилията за осмисляне и дефиниране на основните принципи в съхраняването на българското етнокултурно пространство и извеждането им в ранг на държавна политика. **Много удачна форма за това се оказаха организираните от ДАБЧ работни срещи, в които участваха представители на държавните институции.** Доброто взаимодействие

между тях беше в основата на механизма, чрез който по-успешно се реализира държавната политика.

През м. февруари по инициатива на агенцията се проведе **Работна среща, в която взеха участие представители на 30 неправителствени организации и представители на Администрацията на президента, Народното събрание, министерства и ведомства.** В изказванията ударението беше поставено върху спецификата на проблематиката и необходимостта от сътрудничеството на държавата с неправителствените организации за изработване на ясна визия за работа с българите в чужбина. Беше издигната идеята за създаване на структура с консултативни функции към ДАБЧ, в която да влязат и неправителствени организации с дейност, насочена към нашите сънародници зад граница.

През годината ДАБЧ осъществи поредица от форуми, които допринесоха съществено за съгласуване на усилията в тази посока:

- **Работна среща на тема "Съхраняване на българското етнокултурно пространство"; м. април**

На срещата бяха поканени представители на български институции и ведомства, с компетенции по поставените за разглеждане проблеми: Народното събрание, Администрацията на Президента, министерствата на външните работи, вътрешните работи, правосъдието, образованието, културата, БНТ, БНР, Националния исторически музей, Народната библиотека, Главно управление на архивите, Църковно-исторически и архивен институт, Светия Синод на БПЦ, БАН, Военна академия "Г. С. Раковски. Отчетена беше необходимостта от единна политика на всички институции и ведомства и изготвянето на комплексна програма за работа по съхраняване на българското етнокултурно пространство като агенцията стане нейн координатор. Изтъкната беше необходимостта от институционализиране на връзките между агенцията и Главно управление на архивите, доколкото документалното наследство на българските общности в чужбина е неразделна част от българската история.

- **Кръгла маса "Българите в Албания", проведена в ДАБЧ и Кръгла маса по проблемите на българите в Албания и Косово, проведена с участието на ДАБЧ във Военния клуб, в които участваха представители от администрацията на Президента, Народното събрание, МВнР, МВР, МК, МОН, Светия Синод на БПЦ, представители на неправителствени организации.**

Целта на двата форума беше да се обсъдят проблемите на нашите сънародници в Албания и да се поставят за разглеждане пред държавните институции за изработване на механизми за тяхното решаване. В единия основен доклад на тема "Българите в Албания: демографски тенденции, проблеми и варианти на управленски решения", беше констатирано, че българите са загубили своя най-силен етноопределящ белег – езика. Разискванията обхванаха въпросите за създаване на благоприятни условия за по-масово изучаване на български език.

- **Работна среща "Визов режим и българските общности в Русия, Украйна и Молдова"** в която участваха представители на администрацията на Президента, Министерския съвет, Народното събрание, МВнР, МВР, Министерство на правосъдието, МОН, Министерство на културата. Разискванията по време на срещата обхванаха основния въпрос: преодоляването на негативните последици от въвеждането на визовия режим - правни, икономически и културни аспекти и търсене на пътища за неговото премахване или облекчаване.

- **Работна среща с представители на българските организации в Сърбия и Черна гора.** Участници: Демократичен съюз на българите в Югославия, КИЦ Цариброд, КИЦ – клон Босилеград, Хелзински комитет за защита на правата на българите в Югославия, Дружество "Иваново - 1868", дружество "Нашинец", Матица на българите в Сърбия. На срещата бяха поставени за разглеждане редица въпроси от социалното, икономическото, културното, политическото положение на сънародниците ни в Западните покрайнини и пътищата за решаване на тези проблеми. На обстоен анализ бяха подложени противоречията, които съществуват между отделните организации и вредата, които носят за българската кауза сред сънародниците ни в Сърбия и Черна гора.

- **Среща с председателите на българските организации в Румъния.** Участници: Съюз на банатските българи, "Братство", Българско културно дружество /Букурещ/, Съюз на българите-павликяни; м. април

Проблемите на българите и техните организации в съседната страна бяха обсъдени в присъствието на представителя на българското малцинство в румънският парламент, представители на Администрацията на президента, Комисията по правата на човека в Народното събрание, председателя на парламентарното лоби в подкрепа на българските общности зад граница и експерти от МОН и

МВнР. Форумът в агенцията беше последван от поредица срещи с депутати от Народното събрание и посланика на Румъния в България.

Въпросите за вероизповеданието и състоянието и перспективите на българските общности по света бяха тема на анализ и обсъждане на **конференцията “Православието – източник на добродетели”**. Тя беше организирана съвместно със Светия Синод на БПЦ, Дирекция “Вероизповедания” в Министерския съвет, Исторически и Богословски факултети на Софийски университет.

Работната среща в ДАБЧ, свързана с Програмата за възстановяване на войнишките паметници в Македония, се проведе на 22 декември 2003 г. Това беше първата крачка към практическото решаване на проблема с възстановяване на българските войнишки паметници в Македония.

На срещата присъстваха председатели на парламентарни комисии, съветници на Президента и Вицепрезидента, българският посланик в Скопие, експерти от Министерството на външните работи, Генералният щаб на БА, представители на Министерство на отбраната, културата, научни институти и неправителствени организации. Участниците взеха решение да бъде създаден Национален комитет за подпомагане на възстановяването на българските военни паметници зад граница под патронажа на Вицепрезидента на Р България.

Качествено нов подход в осъществяване на държавната политика към българите по света от страна на ДАБЧ беше изграждането на **Консултативен съвет и Експертен съвет** към агенцията. В двата съвета участват представители на всички **обществени организации**, които работят по проблемите на българите в чужбина, у както и **учени** – едни от най-изявените имена в академичните среди, изследващи голямата тема за българската диаспора в исторически, социологически, езиков, правен, фолклорен, демографски и т.н. аспект. По този начин **обществената инициатива** активно **бе привлечена във формирането на държавната политика** към съотечествениците ни зад граница.

- Сформиране на Консултативен съвет към ДАБЧ.

На 11 юни в Държавната агенция за българите в чужбина към Министерския съвет се състоя работна среща, на която участваха представители на 18 неправителствените организации. Участниците излязоха с решение да се създаде Консултативен съвет от неправителствени организации със статут на съвещателен орган на обществени начала към Държавната агенция за българите в чужбина,

имащ следните задачи: да подпомага нейната дейност; да изследва зараждащите се процеси сред българските общности в чужбина; да търси адекватни форми за решаване на проблемите; да координира и улеснява контактите между неправителствените организации и българските държавни институции. Работната среща одобри статут и правилник за дейността на Консултативния съвет и набеляза конкретни стъпки за бъдещата му дейност. На първото редовно заседание през м. октомври се разгледа въпроса за сформирането на екипи за подготовка на проект на национална доктрина по отношение на българските общности в чужбина.

- Сформиране на Експертен съвет към ДАБЧ.

На първата редовна сбирка през м. юни участваха 59 утвърдени учени от БАН, Софийски университет, Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий", фондация "Абагар". Чрез Експертния съвет агенцията създаде по-благоприятни условия за координиране на усилията на изследователите в областта на историята, етнографията, филологията, социологията, политологията и културологията за изучаване на историческото развитие и мониторинг върху съвременното състояние на българските общности в чужбина. Конкретна стъпка в това отношение беше и подписването на **Протокол за сътрудничество между агенцията и Исторически факултет на Софийски университет през м. декември 2003 г.**

Организирането на **научни и научно-практически форуми** – конференции, симпозиуми, кръгли маси и пр. – съставлява важна част от дейността на ДАБЧ. През 2003 г. с участието и подкрепата на агенцията бяха реализирани:

- Конференция на тема "Българите в Словакия – етнокултурни характеристики и взаимодействия" - Братислава; м.октомври. Участниците отчетоха втори етап на изследването, което се провежда със съдействието на агенцията, съвместно с БАН и Словашката академия на науките. Важен момент в проучванията са въпросите за статута на българското малцинство в тази страна и неговото място в обединяваща се Европа. Резултатите ще допринесат за създаването на база данни в ДАБЧ за правния и социален статут на българските малцинства в страните от Централна Европа.

- Национална научна конференция "Минало, настояще и бъдеще на генеалогията", организирана от НИМ и Българското генеаложко дружество "Родознание". Експерти от ДАБЧ участваха със съобщения за изследвания на родовите корени на българи, живеещи в чужбина.

- **Международна научна конференция на тема: “Славянският свят в условията на глобализацията”**; м. декември

– Председателят на ДАБЧ участва в **Срещата на Балканската диаспора под надслов “Връщане към корените, историческите потребности и отговорност спрямо бъдещето”**, организирана от Общобалканската културна асоциация “Хартата на Ригас” в Атина. По време на форума той обсъди актуални проблеми на сънародниците ни в Гърция с представители на организацията “Българска общност” в Атина.

Компоненти на програмата на ДАБЧ в частта ѝ “Съхраняване на българското етнокултурно пространство” са **традиционните прояви**, организирани с цел подпомагане на образованието, съхраняване на езика, историята и етническата памет и култура на българските общности. Следва да бъдат посочени:

*** 29 октомври – Ден на бесарабските българи**

- **Кръгла маса по проблемите на бесарабските българи, 29 октомври.**

С доклади и изказвания участие взеха утвърдени учени от БАН, експерти от ДАБЧ, вицепрезидента на Асоциацията на българските национални дружества и организации в Украйна, Георгий Алавацки, проф. д-р Михаил Станчев от Украйна, главния редактор на в. “Роден край”, издаван в Украйна, председателят на Научното дружество на българистите в Молдова, ст.н.с. д-р Николай Червенков, журналисти, експерти от МОН. Форумът беше съпътстван от *пресконференция, фотоизложба* в Народното събрание, посветена на бесарабските българи и *представянето на писателя от Одеса Иван Ненов и председателя на дружество “Родолубец” поета Александър Миланов.*

*** 1 ноември - Деня на народните будители** /отбелязан в периода от 30 октомври до 4 ноември /

- **Международна конференция**, посветена на 50-годишнината на Департамента за информация и усъвършенстване на учителите към Софийския университет, с участието на ДАБЧ.

- **Отбелязване на 118 г. от рождението на Емануил Попдимитров и 60 години от смъртта му в Босилеград.** Доклад на ст.н.с. Людмила Григорова от Института по литература при БАН /и член на Съюза на писателите/, посветен на живота и делото на Емануил Попдимитров.

- **Смесен концерт по случай 1 ноември, организиран от Общински Център за култура в Босилеград и Матица на българите в Сърбия.** Екип на телевизия СКАТ със съдействието на ДАБЧ подготви документален филм за Западните покрайнини.

- **Кръгла маса на тема: “Преподаването на български език и странознание сред българите в чужбина,** организирана от Института по образование с участието на ДАБЧ.

- **Връчване на наградите** “За заслуги към българското образование” и “Заслужил български учител” на НИО и МОН, съвместно с ДАБЧ.

*** 8 ноември – Ден на Западните покрайнини**

- **Възпоменателно тържество в Босилеград;** гостуване на Никола Радев от Съюза на българските писатели и театрална труппа от София.

*** Майски и есенни празници “Изкуството на студенти от чужбина”** от общия цикъл “Имена от бъдещето” в музея “Земята и хората”. Празниците са съвместна инициатива с Музикалната академия и Народно читалище “Светлина”. По повод 5-годишния юбилей от провеждането на Майските празници, ДАБЧ беше удостоена с Благодарствена грамота и Юбилеен знак от основния организатор Народно читалище “Светлина”. На 22.11 се проведе есенния концерт в рамките на същия цикъл. В концерта взеха участие 20 студенти от балканските страни. От името на агенцията те получиха книгата “Срещи с Борис Христов” и компактдиск “Мистерията на българските гласове”. Есенната проява премина под знака на идеята за взаимно опознаване, сближаване и културно общуване между страните от Балканския полуостров.

*** Ежегоден Литературния конкурс** за деца от българските общности в чужбина, VII издание.

Участваха 110 творби на деца от 12 държави. За наградените агенцията организира лятна литературна школа; 17 – 26 юли

*** Ежегоден конкурс по изобразително изкуство** за деца от българските общности “България в моите мечти”, под патронажа на вицепрезидента Ангел Марин; III издание.

Гостуваха 17 деца от 12 държави, между тях и участници за първи път от Нова Зеландия. Програмата на агенцията за победителите включваше: откриване на инициативата с изложба на наградените рисунки в Националния военно-исторически музей; летуване на победителите от конкурса в Балчик /24 юли – 3 август/.

*** Пети национален фестивал на детската книга – Сливен, с участие на писатели от българските общности.**

Сред другите прояви, които през годината агенцията организира самостоятелно или в партньорство с други институции, следва да се посочат:

– Участие в Юбилейна международна научна сесия **“Руско-турската освободителна война и възстановяването на българската държавност. Исторически последици и оценки”** в НДК. Сесията беше посветена на 125 –годишнината от Освобождението на България; 13 и 14.февруари

- Възпоменателно тържество, посветено на **В. Левски** и честване на **5- годишнината от създаването на КИЦ в Цариброд** през м. февруари.

- **Пресконференция** по повод награждаването на московския професор **Георги Гачев** - литературен историк, културолог и философ с паметния медал на ДАБЧ **“Иван Вазов”**; м. юни

- Участие в Организационния комитет за честване на **300 год. на Санкт Петербург**. Контакти с български структури, изпращане на дарение за 3 училища с изучаване на славянски езици и Петербургския университет

- Посещение на делегация от **Болградската гимназия в София** по покана на ДАБЧ. Програмата включваше срещи с Парламентарното лоби в подкрепа на българските общности зад граница, Националния комитет и фондация **“В. Левски”**, ръководството на Националната военна академия **“Г. С. Раковски**.

- Участие в тържеството на 133 СОУ с гости от Западните покрайнини и МОН по повод **дарителската акция** / художествена и учебна литература / за библиотеките в Цариброд и Босилеград; м. юни

– Премиера на книгата на **Зденка Тодорова “Ябълка в килия”**, организирана в Столичната библиотека; м. юни

- Съдействие за провеждане на среща между президента на Р България **Георги Първанов** и българи от Македония по повод

тържеството за 80-годишнината на Македонския научен институт; м. декември.

III. Административно-правна дейност на ДАБЧ

През 2003 г. продължи дейността на ДАБЧ по издаването на документи, удостоверяващи български произход и българска народност. По същество тя запази статут на основна административно-правна услуга, извършвана в ДАБЧ.

Дейността на приемната за административно-правни консултации е регламентирана от:

- Закон за българите живеещи извън Република България
- Закон за административното обслужване на физически и юридически лица
- Заповед № 161 / 27.12.2002 год. на председателя на ДАБЧ

В приемната се извършва приемане на документи на чуждестранни граждани от български произход, които нямат българско гражданство и се издават следните видове удостоверения, потвърждаващи българският им произход, които могат да се използват по следните направления:

- пред Министерство на правосъдието за получаване на българско гражданство;
- пред съответното СДВР или РДВР за разрешаване на продължително /временно/ пребиваване в страната;
- пред съответното СДВР или РДВР за разрешаване на постоянно пребиваване в страната;
- пред Министерство на образованието и науката за обучение в български висши учебни заведения, съгласно 103 ПМС / 31.5.1993 г.

Приемната се обслужва от трима държавни служители и двама служители по трудов договор. Работи на принципа "ЕДНО ГИШЕ". За издаване на удостоверение за български произход от кандидата се изискват нормативно определените документи и след прегледа им и провеждане на уточняващ разговор се взима становище по оформената преписка, достоверността на данните и представените документи, след което се пристъпва към издаването на документа.

През 2003 год. са издадени общо 7800 удостоверения за български произход. Разпределението по страни е както следва :

Австрия – 5, Азербайджан – 2, Албания – 115, Армения - 3, Босна и Херцеговина - 3, България – 135, Германия – 53, Гърция - 5, Израел –

6, Казахстан – 7, Канада – 5, Полша – 6, Румъния – 3, Русия – 103, САЩ – 20, Словения - 11, Сърбия и Черна Гора – 339, Турция – 10, Узбекистан – 11, Украйна – 181, Франция – 11, Чешка Република – 7, Молдова – 310, Македония - 6428.

През 2003 година бяха използвани нови компютърни програми за въвеждане на данните и отпечатване на удостоверенията, които в значителна степен оптимизират обслужването на българите от чужбина, скъсявайки срока за пестят време обработката и архивирането на документацията. С оглед създаването на ритмичност при посещенията в ДАБЧ беше въведен пропускателен режим с възможност за предварително записване за фиксирана дата. Като задължителен стил на работа на приемната продължи спешното обслужване на бременни жени и майки с малки деца, инвалиди, възрастни хора, хора с изтекъл срок на визите и др .

/Отделно прилагаме пълна справка за административно-правното обслужване на граждани в ДАБЧ, която включва: нормативната уредба, условията и реда за издаване на удостоверения за български произход, отчет за работата на приемната на ДАБЧ за 2003 г. и отчет за дейността на приемната за административно-правни консултации./

IV. Информационна и издателска дейност

1. Информационната дейност на ДАБЧ беше насочена главно в следните направления:

- **Анализ** на състоянието на българските общности зад граница.
- Поддържане на **активен диалог** с българските организации в чужбина и отделни лица, използвайки възможностите на съвременните информационни технологии.
- **Информирание** за актуалните събития в България и приоритетите на държавната политика, с цел духовното приобщаване на българите зад граница към общественно-политическия, икономическия и културен живот в страната.
- Информирание на **държавните институции** в България за проблемите и перспективите на българските общности в отделните страни, разработване на проекти за съвместни инициативи.

През отчетния период агенцията **обнови и актуализира информационния масив. Електронният регистър беше допълнен до 501 единици.** Регистърът е реализиран в програма MS Access и позволява извеждане на информация по следните зададени критерии: дружества, културни центрове, библиотеки, политически организации, конфесии, фондации, бизнес-организации, печатни издания, български училища, международни организации, електронни медии, клубове, личности.

Върху основата на систематизацията на натрупаните факти за историческото възникване и развитие на българските общности в чужбина беше разработен **обобщен разширен и кратък вариант на справка за диаспората, отчитайки** нейната численост и концентрация по региони, типове организации, медии и основни проблеми. В **табличен вид** беше изготвена информация за числеността на българите по държави и географски региони.

По искане на български държавни институции, в повечето случаи по повод официални посещения на български делегации, бяха подготвени: актуализирани **справки, анализи и становища** по проблемите на българските общности в Молдова, Украйна, Казахстан, Узбекистан, Македония, Сърбия и Черна гора, Албания; обобщена справка за българските училища в чужбина; справка за потребностите и проблемите на българските организации в отделните държави; анализ и предложения за разширяване и обогатяване работата на БНТ и БНР със специализирани предавания за българските общности в чужбина.

2. Издателска дейност

Подготовката на броевете на културния двумесечник на ДАБЧ сп. "Ек" продължи със същата отговорност и тенденция към все по-изчерпателно представяне не само на събития и имена от възрожденското ни и следосвобожденско минало, но и на новия ден с неговата събитийност и провокационни креативни акценти. Постепенното обновяване и актуализиране на оформлението на "Ек" отговаряше на вижданията на редакционния екип за едно по-модерно и атрактивно лице на единственото по рода си списание с утвърден културен профил, предназначено за сънародниците ни в чужбина.

И през 2003 г. бяха публикувани **оригинални материали за всички по-значими юбилеи на изтъкнати личности** в различните области на знанието, осъществени *дебюти* на млади дейци на изкуството и науката, учещи и работещи в чужбина, както и на техните

връстници в България, с оглед създаването на една цялостна панорама на националната ни култура.

Списанието продължи да бъде основно помагало в работата на младите български специалисти, открили неделни училища в Бостън, Берлин и др., както и в списването на родолюбивите издания на сънародниците ни по света, в подготовката на радио и TV-предавания на български език.

Продължиха и контактите с българисти със световна известност като проф. д-р Ричард Крамптън и проф. д-р Майкъл Холмън – от Англия, проф. д-р Ърнест Скатън – от САЩ или д-р Румяна Златанова – от Германия, участвали с публикации в “Ек” и адмириращи професионалния облик на списанието.

Проф. Крамптън се отзова на поканата на списанието да участва в специалния брой 4, 2003, посветен на 100-годишнината от установяването на дипломатически отношения между България и САЩ. Този брой, включващ посланията на двамата висши дипломати – г-н Джеймс Пардю и г-жа Елена Поптодорова, и на изявени сънародници в чужбина, получи достойна оценка от МВнР (Главният секретар на ДАБЧ и Главният редактор на “Ек” бяха наградени с почетни медали за заслуги в отразяване на юбилея), от Посолството на САЩ в България, от всички участващи в честването институции и обществени организации.

И през 2003 г. изданието стана трибуна на редица събития, инициирани от Държавната агенция за българите в чужбина или осъществени с нейното съдействие и участие: посещението на председателя на агенцията (като член на официалната делегация, придружаваща Президента) в Молдова и Украйна; Четвъртата годишна среща “Българският Великден”, гостуването на председателя на агенцията на българската общност в Торонто, Канада; отразяването на стогодишнината на бащата на компютъра Джон Атанасов; представянето на филм и изложба на художника Светлин Русев във Виена; визитата на главния секретар на ДАБЧ в Казахстан (участник в официалната делегация на Президента); отразяването на ежегодната среща на германско-българските дружества в Мьосинген, Германия; проведената “Кръгла маса” по проблемите на бесарабските българи, организирана от ДАБЧ в чест на Деня на бесарабските българи – 29 октомври; летният стаж в ДАБЧ, както и традиционните ни конкурси за детско литературно творчество и за рисунка – събития, които маркираха част от постоянната работа на агенцията за поддържане на

българската идентичност и за привличането на съмишленици в общия ни път към добруването на отечеството.

Бяха регистрирани и **премиери на книги** от наши сънародници по света, осъществени с прякото участие на институцията и отразени подобаващо на страниците на списанието – заглавието “Сянката на луната” от Асен Асенов (Германия) и романа “Разпръснати по света” на Иван Ненов (Украйна).

Редакцията на “Ек”, от основаването на агенцията до днес е в основата на увеличаваните през годините многобройни неформални контакти със съотечественици по цял свят. С присъствието си и в Интернет от 1997 г. насам списанието привлича редица млади читатели от най-новата ни емиграция, които не познаваха печатния му първоизточник, но пожелаха да го получават и като книжно издание.

През 2003 г. **електронният вестник на ДАБЧ**, двуседмичникът “България днес” преустанови съществуването си, за да бъде заменен с една по-мобилна електронна форма, посветена изцяло на информацията за сънародниците ни в чужбина и позволяваща всекидневно захранване с актуални материали. Наред с това новото електронно издание, стартирало под заглавието “**BG по света**”, осведомява своевременно за всички важни събития, свързани с работата на агенцията и създава своеобразен архив на публичната дейност на ДАБЧ. Към този архив се прибавят видеозаписите на работните и официални срещи, проведени в ДАБЧ, изготвянето на “мастер”-касети на нови български игрални и документални филми, предназначени за дарителския фонд на агенцията (през изминалата година този фонд е достигнал 500 броя видеокасети).

3. Интернет дейност

Една от главните задачи през 2003 г. беше завършване на осъвременяването на **web-страницата** на агенцията. Отдел “ИИИ” изготви проект за структура на институционния портал, който в основната си част вече функционира успешно. Осъществено е: тестване на страниците в различните версии на Internet Explorer & Netscape Navigator, за да е гарантирано адекватно зареждане от компютри с различна по вид и версия операционна система и браузър-програма; прегледност и опростена навигация при ползване на информационните масиви, поместени на страницата; публикуване на материали в pdf формат (списание “Ек”). Реализирани са основните информационни страници, представящи функциите, дейността, целите и приоритетите на ДАБЧ.

През изтеклата година бяха осъществени следните Интернет дейности:

* Направена страница за детския литературен конкурс на сайта на ДАБЧ: <http://www.aba.government.bg/bg/pages/School/Concours-03-lit/Index-03.html>

* Съвместно със Съюза на учените в България, бе създадена богатата страница **“Именник на българските учени в чужбина”** (<http://www.usb-bg.org/Bg/Imennik.htm>). Тя е фаза в осъществяването на постоянното направление – реинтеграция на висококвалифицираната емиграция. Съдържа следните рубрики:

- списък с активни връзки и библиографска справка
- списък на българските научни центрове в чужбина
- форум, на който се представят мненията на участниците в страницата
- фонд от проекти, възможности за съвместна работа с български научни институции и или изследователи.

Досега са набрани 90 имена.

Страницата получи много добра оценка от български учени в чужбина и от председателя на Съюза на учените в България проф. Дамян Дамянов.

* Информационно обслужване на две български нюз групи в Интернет: BGStudies с модератор Леон Лаудър и “Приятели на България” (FoB), които са от американския корпус на мира. Двете групи работят като един вид агенции по образа на България и разпространението на българската култура, а “Приятели на България” поддържа и фонд от малки субсидии.

* Създаден сайт на английски за 100 годишнината от раждането на Джон Атанасов www.geocities.com/johnatanasoff. Сайтът предоставя събития в България, свързани с годишнината, както и информационни ресурси, които могат да бъдат ползвани от желаещите да проведат в чужбина чествания на Джон Атанасов. Сайтът получи добра оценка от Вени Марковски, председател на Интернет общество в България и от Адриана Бойкова, българска студентка в Ел Пасо, САЩ, организираща такова честване. Единствено в този сайт на английски и български е включено официалното поздравително писмо на Бил Гейтс, собственикът на Майкрософт, по случай честването на Джон Атанасов.

4. Подпомагане на културната и образователна дейност на българските организации в чужбина

През изтеклата година продължи изпращането на учебна и художествена литература, на видеокурса "Говорите ли български език", аудиокасети с българска фолклорна и класическа музика, видео-записи с български документални и игрални филми, етнографски албуми с националните традиции и обичаи, рекламни материали за България с туристическите забележителности. През отчетния период като безвъзмездна помощ са предоставени записи на видеоносител – общо 600 бр., записи на аудионосител – общо 320 бр., българска художествена литература и учебници – около 1300 бр.

Голяма част от дарителската дейност на ДАБЧ е предназначена за **българските училища зад граница**. През 2003г. са направени дарения на училищата в Париж, Чикаго, новооткритото българско училище в Тел Авив/Израел/, българските училища в Мадрид, Хамбург, Лион, Лодз, Болградската гимназия, лицей в Приморск, училището в Чийшия, Каменка /Украйна/, теоретичния лицей в Чадър – Лунга, СОУ "В. Левски" – Кишинев, Теоретичния лицей в Тараклия /Молдова/, Грац /Австрия/, Москва, Цариброд /Западните покрайнини/. По повод честването на 300- годишнината на Санкт Петербург беше изпратена художествена и учебна литература за три училища с изучаване на славянски езици и дарение на Петербургския университет. По случай 10- годишнината на Киевския славистичен университет дарение от агенцията получи създадения към него преди три години Център за българска култура и информация.

По искане на **българските студентски клубове в чужбина**, посветили част от работата си на популяризиране на българската култура в европейските страни, агенцията продължи да изпраща рекламни материали, знамена и видеозаписи с български игрални филми. Бяха направени дарения в полза на студентските организации в Германия /Берлин, Бон и Мюнхен/ и Франция /Париж и Бордо/ за организираните от тях български вечери, кинопанорами и други културни прояви.

Най-голям дял заемат даренията на ДАБЧ в помощ на **културно-просветната дейност на българските дружества**. Сред тях през изминалата година са българските организации в Стокхолм, Копенхаген, Малага, Сеговия, Мендоса, Буенос Айрес, Бордо, Мьосинген, Западните покрайнини, Букурещ, Българския културен център в Ташкент, Обществения фонд на етническите българи в

Павлодар /Казахстан. С помощта на Министерството на външните работи през цялата година бяха изпращани книги и видеозаписи за българите в Мароко, ЮАР, Триполи, Алжир, Бейрут, Ливан.

Чрез ДАБЧ бяха издействани дарения, главно художествена литература и периодика, с цел те да бъдат изпратени на българските общности в чужбина. По-важни сред тях са: 3000 тома, събрани от учениците в 133 СОУ "Пушкин" за Западните покрайнини, 320 учебни пособия от Министерството на образованието и науката, 560 книжки от сп. "Български език", предоставени от Института за български език, 145 тома от НБКМ, 350 броя на сп. "Одисей", всяка седмица по 15 броя на в. "Лечител", 300 броя на сп. "Факел", 400 календара на фондация "Тангра".

Веднъж седмично се изпращаха **български периодични издания**: в. "Аз Буки", в. "Абагар", "Литератерен вестник", в. "Култура", "Църковен вестник", в. "168 часа", в. "За жената", в. "Лечител", "Практична домакиня", сп. "Български език и литература", сп. "Литературен форум", сп. "Родна реч", сп. "Наука и общество", сп. "Български писател", сп. "Духовна култура", сп. "Читалище", сп. "Исторически преглед", сп. "Европа 2001", "Жената днес", "Македонски преглед". Редовните пощенски пратки заминаваха за нуждите на организациите и културно-информационните центрове на нашите сънародници в държавите: Румъния – Букурещ и Тимишоара, Югославия – Цариград и Босилеград, Албания – Тирана, Хърватска – Загреб, Украйна – Болград, Киев и Одеса, Молдова - Кишинев и Тараклия, Чехия – Прага, Словакия – Братислава и Германия – Лайпциг.

Антон Пиралков

Председател

